

Fjármála- og efnahagsráðuneytið
Arnarhvoli
Lindargötu
101 Reykjavík
sent á samráðsgátt

Reykjavík, 12. febrúar 2024

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um kaup á íbúðarhúsnæði í Grindavík

Samtök atvinnulífsins (SA, samtökin) hafa tekið til umsagnar ofangreint mál sem birt var á samráðsgátt stjórnvalda 9. febrúar. Samtökin gera alvarlegar athugasemdir við hinn skamma frest sem veittur var til umsagnar. Þrátt fyrir að skiljanlegt sé að málið þurfi hraða framgöngu verður að gefa hagsmunaaðilum svigrúm til að meta áhrif frumvarpsins og koma með viðeigandi athugasemdir. Að gefnu tilefni þykir ástæða til að rifja upp að samkvæmt 3. gr. samþykktar ríkisstjórnarinnar um undirbúning og frágang stjórnarfrumvarpa og þingsályktunartillagna, sbr. 10. gr. reglna um starfshætti ríkisstjórnarinnar, nr. 791/2018, frá 24. febrúar 2023, nemur hæfilegur frestur til að gefa almenningi kost á að koma á framfæri umsögnum og ábendingum um áform um lagasetningu og frummat á áhrifum a.m.k. tveimur til fjórum vikum. Í máli þessu var einvörðungu veittur 3 daga frestur. Vegna þessa skamma frests áskilja samtökin sér rétt til að koma frekari athugasemdum á framfæri við ráðuneytið þegar gefist hefur tækifæri til þess að skoða málið gaumgæfilega. Á þessu stigi eru athugasemdir SA eftirfarandi.

Atvinnuhúsnæði

Samkvæmt 2. mgr. 1. gr. frumvarpsins miðast gildissvið þess við kaup á íbúðarhúsnæði sem staðsett er innan þéttbýlismarka Grindavíkurbæjar. Frumvarpið nær þannig ekki yfir atvinnuhúsnæði í bænum sem er óréttlæt看legt að mati samtakanna. Fyrirtæki með starfsemi í Grindavík eiga mörg hver verðmætar eignir í bænum þ. á m. fasteignir. Fasteignir og lausafé sem er brunatryggt er vátryggt í samræmi við lög nr. 55/1992 um Náttúruhamfaratryggingu Íslands. Lögin mæla m.a. fyrir um skyldu til að vátryggja allar húseignir gegn tjóni af völdum náttúruhamfara. Gera lögin engan greinarmun á atvinnu- og íbúðarhúsnæði í því sambandi. Allar sömu takmarkanir er að finna í skilmálum trygginga vegna atvinnuhúsnæðis er varða tjón sem hlýst af völdum jarðskjálfta, eldgoss, skriðufalla eða annarra náttúruhamfara (force majeure) og í tryggingum sem snúa að íbúðarhúsnæði. Eigendum atvinnuhúsnæðis stendur því ekki til boða frekari tryggingavernd gegn náttúruhamförum en öðrum fasteignaeigendum.

Í frumvarpinu er enginn rökstuðningur fyrir því af hverju eignum vegna atvinnurekstrar er haldið utan við gildissvið laganna. Ef fram heldur sem horfir munu fasteignir í Grindavíkurbæ ekki nýtast eigendum þeirra á árinu 2024 líkt og staðfest er með þessu frumvarpi. Það gildir jafnt um íbúðar- sem atvinnuhúsnæði enda var öllum, íbúum og þeim sem stunda atvinnurekstur í bænum, gert að rýma Grindavík með ákvörðunum lögreglustjórans á Suðurnesjum. Ljóst er að fyrirtæki í Grindavík verða fyrir verulegu tjóni sem hlýst af því að eign verður ekki notuð á þeim tíma eða með þeim hætti, sem ráðgert hafði verið. Þannig er eins ástætt fyrir þeim og eigendum íbúðarhúsnæðis í bænum. Í þessu samhengi er rétt að hafa í huga ákvæði 65. gr. stjórnarskrárinnar sem mælir fyrir um að allir skulu vera jafnir fyrir lögum.

Að öllu framangreindu virtu telja samtökin að endurskoða verði frumvarpið þannig að gildissvið þess taki jafnt til atvinnuhúsnæðis og íbúðarhúsnæðis.

Lífeyrissjóðir

Mikilvægt er að huga sérstaklega að stöðu lífeyrissjóða sem kröfuhafa, enda fer um rekstur þeirra samkvæmt öðrum lögum en rekstur banka og annarra fjármálastofnana. Þótt ekki megi vænta þess að íslenska ríkið bæti stöðu lífeyrissjóða verður engu að síður að reyna að tryggja eins og kostur gefst að þátttaka lífeyrissjóða í því úrræði sem boðað er með frumvarpinu leiði ekki til verri stöðu sjóðanna en ef þeir myndu standa utan leiðarinnar. Vænta má að staða lífeyrissjóðanna sé æði misjöfn, hvort sem litið er til hve mikið þeir eiga undir í fjárhæð húsnæðislána með veðum í húsnæði í Grindavík, eða veðhlutfalla.

SA vilja jafnframt nýta tækifærið og ítreka mikilvægi þess að ekki verði hróflað við grundvelli íslenska lífeyriskerfisins með breytingum á lögum. Þótt bersýnilega sé um að ræða fordæmalaugar aðstæður sem brýnt er að leyst verði úr má það ekki verða til þess að vikið sé frá þeirri skýlausu kröfu sem gera verður til lífeyrissjóða, að hlutverk þeirra lúti eingöngu að móttöku, varðveislu og ávöxtun iðgjalda og útgreiðslu lífeyris. Það er einmitt þegar upp koma ófyrirséðar, erfiðar og jafnvel fordæmalaugar aðstæður er mikilvægt að halda fast í það að lífeyrissjóðum sé ekki gert að bæta stöðu einstakra sjóðfélaga á kostnað hinna.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Heiðrún Björk Gísladóttir